

Motion av Cecilia Obermüller m fl. (MP) om hälsoutvärdering av Förbifart Stockholm

Under 2013 kom flera nya rapporter om medicinska risker med giftiga ämnen och partiklar i luften. Flera av studierna har publicerats i medicintidskriften The Lancet och refererats bland annat i DN och Sveriges Radio.

Dålig luft leder till hjärt- och lungsjukdomar och kopplingen till cancer blir allt tydligare. Småpartiklar påverkar även foster och EU:s gränsvärde för PM 2,5 skärps med nytt gränsvärde från år 2015 till 25 mikrogram per kubikmeter luft. Men forskarna ser effekter även vid mycket lägre nivåer än så. En av studierna anger att varje ökning på 10 mikrogram per kubikmeter av PM 10 ökar risken för lungcancer med 22 procent. Höga halter NO₂, kvävedioxid, i tunnelluften är också ett allvarligt hälsoproblem.

Förbifarten är trots sitt namn främst avsedd för arbetspendling. Om den byggs kommer partikelhalten i tunnelluften att vara bortåt hundra gånger EU:s gränsvärden. Men tunnlar omfattas inte av gränsvärdena, ingen hade väl tänkt sig milslånga tunnlar för bilpendling. Ca 70 000 pendlare beräknas tillbringa minst en halvtimme per dygn i tunneln.

Ett medicinexperiment av denna omfattning skulle ha stoppats av etiska skäl.

Trafikverkets miljökonsekvensbeskrivning av Förbifarten räknar med 39 förtida dödsfall per år på grund av tunnelluften men någon beräkning av vårdkostnader och produktionsbortfall verkar inte ha gjorts och skulle knappast heller tillåtit belasta lönsamhetskalkylen för projektet. Det gör däremot alla åtgärder för att förbättra luftsituationen. Partikelfilter är för dyrt. Fläktarna skall helst bara köras i högtrafiktid. Dubbdäcksförbud skulle minska trafikmängden under vintern och därmed lönsamheten. Sänkt hastighet minskar också lönsamheten och ökar den tid man vistas i tunnelluften. Att stänga av bilens lufttillförsel vid tunnelkörning minskar partikelhalterna av särskilt de större partiklarna men ökar koldioxidhalten i kupén och risken att bilföraren somnar. Det gäller speciellt om flera personer åker i bilen.

Ett medicinskt riskprojekt som Förbifarten kan inte utvärderas som ett traditionellt vägprojekt utan att ta med dess ohälsokostnader. En utvärdering som inkluderar dessa måste göras innan byggstart.

Landstringsfullmäktige föreslås besluta

att ge landstingsstyrelsen i uppdrag att utreda de ohälsokostnader som uppkommer i samband med det framtida användandet av Förbifart Stockholm.

att även ge landstingsstyrelsen i uppdrag att söka jämföra ohälsokostnaderna med en alternativ utveckling, där de ekonomiska resurserna istället används för utbyggd kollektivtrafik, cykelbanor och därigenom minskad privatbilism.

Cecilia Obermüller

Tomas Eriksson

Vivianne Gunnarsson

Shadi Larsson

Michel Silvestri

Dan Westin